

KANDIDAT

1513

PRØVE

ME-416 1 Vitenskapsteori og kvalitativ metode

Emnekode	ME-416
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	24.11.2017 09:00
Sluttid	24.11.2017 14:00
Sensurfrist	15.12.2017 01:00
PDF opprettet	14.09.2018 11:59
Opprettet av	Digital Eksamen

☑ ME-416 Generell informasjon

Emnekode: ME-416

Emnenavn: Vitenskapsteori og kvalitativ metode

Dato: 24. November 2017

Varighet: Kl. 09:00-14:00

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Merknader:

Alle svarer på oppgave 1.

Deretter velger du **enten** oppgave 2 **eller** oppgave 3.

Besvarelsen på oppgave 2 eller 3 teller mest.

Merk at sitatet til oppgave 2 står på side tre.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Velg et alternativ

Ja

Nei

Besvart.

1 ME-416, oppgave 1

Forklar **3** av de 5 følgende begrep:

- a) Ideografisk forskning
- b) Paradigme
- c) Å skygge dokumenter (fra Jacobsson)
- d) Naturlige data
- e) Tillit (forskningsetikk)
- f) avvikende tilfelle (engelsk: negative - eller deviant case)

Skriv ditt svar her...

1.a) Ideografisk forskning

Vitenskap som begrep er nok for de fleste ulærde nært knyttet til tankene som kommer fra opplysningstidens og de positivistiske naturvitenskapene. Man søkte å avmystifisere verden og ved hjelp av objektive og etterprøvbare metoder skulle en stadig økende kumulativ forskning avdekke lovmessigheter som preget verden rundt oss. Det handlet om å avdekke sannheten som en fast størrelse.

Da samfunnsvitenskapen så sin spede begynnelse, hadde pionerer som Auguste Comte og Emile Durkheim de samme prinsippene i bunn. Man søkte å finne lovmessigheter som preget samfunnet rundt oss. Man kan spore den samme tankegangen helt tilbake til Machiavelli, som mente at fyrsten kunne forstå hvordan samfunnet fungerte og styre på bakgrunn av det.

Denne tankestrømmen handler altså om å avdekke det lovmessige, det nomotetiske. Det handler om å finne hypoteser som man kan prøve og generalisere ut fra det. Forskingen er altså forklarende og

hypotesetestende. Denne tankegangen lever i samfunnsvitenskapen i dag, og et blitt på en institusjon som SSB viser hvor avgjørende slik forskningsbasert samfunnsstyring står.

Denne typen forskning knytter seg i hovedsak til kvantitativ metode. Man gjør deskriptive studier av det man ønsker å studere og søker å finne lovmessige forklaringer for et fenomen.

Samtidig som dette, finner man en annerledes forskningstradisjon, som vi kaller ideografisk forskning. Der handler det ikke om å *forklare*, men mer om å *forstå*. I stedet for å gå i bredden, søker man i dybden. I stedet for deskriptive studier, gjør man eksplorative studier. Dette er noe av kjennetegnet med kvalitativ metode. I stedet for å være hypotesetestende, er den hypotesegenererende.

Den ideografiske forskningen har sin bakgrunn i hermeneutikken, med utgangspunkt i teologi, jus og historie. Man søker å forklare det unike i det man studerer framfor å generalisere. Dette var også bakgrunn for den store metodestriden i Tyskland på 1800-tallet, hvor det var harde kamper om hva som skulle oppfattes som vitenskap.

Man går gjerne inn i tematikker som det ikke finnes så mye kunnskap om på forhånd, eller man søker å finne dybder i tematikken som ikke har blitt utforsket. Forskningen ser først og fremst på empirien og lar den så prege hvordan man gjør analysene av data. Rapley er en av de mange pensumforfatterne som bejubler den ideografiske dimensjon av kvalitativ forskning. Det er nettopp i de små detaljene, i det subtile at den sosiale verden skapes, og dette kan ikke forklares ut fra lovmessigheter, men på en fortolkende måte forstås.

1.b) Paradigme

Hvordan du ser på verden vil prege hvordan du vil forstå, hvilke spørsmål du vil stille og hva du i det hele tatt mener er mulig å gripe. Gobo skriver at et paradigme er grunnleggende sett av læresetninger som leder handling. Et paradigme består av en ontologi, en epistemologi og en metodologi som leder til konkrete metoder. Ontologi viser til den grunnleggende oppfatning av verden og hva som eksisterer. Epistemologi er læren om kunnskap, og sier derfor noe om hva an mener er kunnskapen natur, hva man kan forstå og hvordan man kan gripe virkeligheten. Metodologien er drøftingen av hvordan man gjennom forskning kan gå fram for å undersøke denne virkeligheten, for eksempel kvalitativ eller kvantitativ metode.

I dag er det et mangfold av paradigmer som eksisterer om hverandre. Som forsker er det viktig å være foranket innenfor et paradigme, kjenne hva man tenker er mulig å undersøke og forstå kritikken som er rettet mot det paradigmet man opererer innenfor. Det holder ikke å bare tenke at det er spennende å bruke intervjuet som metode, man må også forstå hva man mener man kan få gjennom det.

Innen samfunnsvitenskapen peker Lincoln og Cuba ut utviklingen av paradigmer fram til i dag. De deler inn i fem perioder.

Den tradisjonelle perioden regnes fra begynnelsen av 1900-tallet, og kjennetegnes av et naturalistisk paradigme. Her tenker man at det er mulig å få tilgang til den sosiale verden gjennom blant annet riktig intervjueteknikk. Chicagoskolen med blant annet Mead var banebrytende med sine studier av fattige. På 30-tallet vokste Frankfurterskolen med blant annet Horkenheim og Adorno fram, og tok oss på mange måter inn i den neste epoken.

Etterkrigstida kalles modernisme, og det naturalistiske paradigmet står ganske sterkt, mens kritisk teori fra Frankfurterskolen også får fofeste. Etnometodologi får større betydning. I 1962 slipper Kuhn en bok som tar et kraftig oppgjør med positivismen, hvor han blant annet mener aktørperspektivet er helt overkjørt av strukturforklaringer. Habermas mener samfunnsvitenskap er grunnleggende politisk, og derfor må innta et kritisk perspektiv til makt.

På 1970-tallet kaller Lincoln og Cuba perioden uklare genre. Nå blomstrer et stort spekter av paradigmer opp, og Clifford Gertz står for noe av kjennetegnet på perioden der han påpeker at forskningen er fortolkninger av fortolkninger. Hans sosialkonstruktivistiske tanke tilskriver han blant annet Weber som han siterer: "Man is an animal suspended in webs of significance he himself has spun". Feminisme og emosjonalisme er andre paradigmer.

1980-tallet preges av representasjonskrisen. Den språklige vendingen i samfunnsvitenskapen fører til en større bevissthet på forskerens representasjonspraksis. Stuart Hall er en av dem som påpekte at forskerens representasjon av for eksempel minoriteter ikke bare er en kunstig representasjon (ikke et speilbilde), men at den samme representasjonen også er definerende for de mulighetene en slik minoritet oppfatter at de har å handle innenfor. Forskeren må derfor gå grundig inn i sin egen representasjonspraksis.

1990-tallet og fram til vår tid preges av en dobbel krise for både representasjon og legitimitet. De klassiske

legitimitetskravene som validitet, reliabilitet og objektivitet blir forkastet i det en postmoderne tankegang skaker opp i de vitenskapelige paradigmene.

Denne gjennomgangen viser noen av paradigmene. Jeg kommer tilbake til hvordan noen av dem konkret vil prege forskningen i del to, men poenget er at de ulike måtene å se på verden og forskningens funksjon vil prege forskningens hensikt, metoder og konklusjoner.

1.f) Avvikende tilfeller (eng. negative - eller deviant case)

Popper satt opp tre innflytelsesrike krav han mener må gjelde for all forskning. Det ene er at man må forsyne sine påstander med argumenter. Det andre er at forskningen skal være intersubjektiv, dvs. at den skal være mulig å gjøre også for andre. Det tredje kaller han falsifiserbarhet. Det betyr at han mener en teori aldri kan bevises, men at man kan utsette den for hard prøving. Man søker å motbevise argumentet i forskningen ved å komme opp med andre forklaringer. Dersom påstanden ikke blir tilbakevist, er påstanden styrket, men kan aldri bekreftes.

Noe av kritikken mot kvalitativ forskning går på at den er subjektiv. Ulike forskere kan komme opp med ulike forklaringer ut fra de samme dataene. Et annet element er at man i presentasjonen av forskningen aldri vil kunne presentere hele datautdraget. Har man gjort ti intervju som varer i tre timer og har nøyaktig transkribert alle, blir det en enorm mengde data. Derfor må man i rapporten gjøre noen utdrag, inkludere noe og holde mye utenfor. I denne sammenhengen bruker man gjerne anekdoter eller sitater i ledd for argumentasjonen sin.

Nå skal jeg gå mer i dybden på hvordan en slik analyse foregår i oppgave to, men kritikerne mener at det er en stor fare for at forskeren kun inkluderer de elementene som styrker analysen sin og utelater det som kan gå i mot denne. Begrepet man bruker om slike "sorte får" i kvalitativ analyse er avvikende tilfeller. En kan jo se utfordringen som forsker når alt *nesten* stemmer, og at fristelsen for å overse dette er tilstede.

Jakobsson sier man ikke må anse slike avvikende tilfeller som problem, men som skatter man må verdsette. Å ta tak i avvikende tilfeller vil være en slags prosess av falsifisering hvor teoriene man framsetter blir prøvd for holdbarhet. Å jobbe godt med de avvikende tilfellene og diskutere dem vil være med på å styrke forskningens troverdighet eller validitet.

Peräkylä løfter fram betydningen av å omfavne disse, og at avvikende tilfeller kan få tre mulige konsekvenser for analysen.

1. For det første kan det bekrefte analysen. Hvis man tar tak i det avvikende tilfellet og analyserer det grundig ut fra konteksten, vil man kunne se at de som man studerer forholder seg til prinsippet, men gjør et bevisst brudd. Hvis man for eksempel hevder at i det er en norm at alle prester skal holde en alvorstynget stemning ved begravelser, og en bryter denne normen, vil reaksjonene rundt kunne vise at normen fortsatt gjelder selv om den er brutt.
2. For det andre kan det føre til at man må revurdere sin analyse. Kanskje har man rett og slett ikke fanget inn bredden og betydningen av det man studerer. Peräkylä refererer til en studie hvor tanken var at alle som blir oppringt sier navnet sitt. I et tilfelle var det en som ikke gjorde det. Da omformulerte forskeren begrepet for hva som foregår i en oppringning.
3. For det tredje kan det være et enkeltstående unntak. Det kan være et unikt tilfelle som ikke lar seg forklare på annet vis enn at det var tilfeldig. Hvis man sier at Per alltid tar telefonen, men ved et tilfelle ikke gjør det, fordi han var utsatt for en trafikkulykke, må det regnes som et unntak.

Besvart.

2 ME-416, velg oppgave 2 eller 3

Enten:

Oppgave 2

Vår epistemologiske posisjon i vitenskapsteorien avgjør hvordan vi analyserer våre data.

- Gjør rede for hovedkarakteristegn ved et par ulike måter å analysere kvalitative intervjudata på. Bruk sitatet som du finner på neste side fra en pensumartikkel for å illustrere (noen av) argumentene dine.
- Drøft deretter kritikken (styrken og svakheten) ved hver av dem.

Eller:

Oppgave 3

Prior, Jacobsson og Østbye m.fl. skriver alle om dokumenter. Gjør rede for dokumentanalyse og drøft alternative

Skriv ditt svar her...

Oppgave 2 - Analyze this - or that?

Dataene dine er svaret på et spørsmål, spørsmålet er bare hva spørsmålet er (fritt etter Wästerfors). Wästerfors peker på en interessant utfordring i arbeidet med kvalitative analyser av empirisk materiale. Noen ganger har forskeren reist noen forskningsspørsmål man ønsker å finne svar på, men når man jobber med datasettet, finner man ingenting igjen der. Han mener det kan være fruktbart å la empirien styre analysen, framfor å ha et fastlåst spørsmål på forhånd.

En slik tankegang bringer tankene til Goffman, som vektla nettopp å la empirien være styrende og ikke teorien. I de foregående oppgavene har jeg derimot pekt på at paradigmet du jobber innenfor vil prege hva du mener er mulig å studere og hva du ønsker å studere. Perspektivet vil avgjøre om du vil analysere det ene eller det andre. Det er det analytiske grepet som gjør at forskningen tar steget fra å bli refererende journalistikk til å bli forskningsarbeid med tyngde (Ryen).

I denne oppgaven skal jeg se på hovedkarakteristikk ved en naturalistisk og en etnometodologisk måte å analysere intervjudata på. Samtidig vil jeg trekke på kritikk fra andre paradigmer underveis for å løfte fram styrker og svakheter ved de ulike perspektivene. Jeg vil først presentere hvordan man tenker om intervjuet i paradigmen før jeg viser til hvordan analysen kan gjøres. Det konkrete eksempelet jeg bruker gjennom oppgaven er hentet fra Ryen, A. (2008) "Trust in Cross-Cultural Research. The Puzzle of Epistemology, Research Ethics and Context", *Qualitative Social Work*, Vol.7(4):448-465.

Det naturalistiske intervjuet

Det kvalitative intervjuet har en lang historikk, og strekker seg tilbake til Chales Booths undersøkelser i 1886 i London. Intervjuet ble mye brukt som metode i perioden som samfunnsvitenskapen utviklet seg, men ble først teoretisert på midten av 1900-tallet. Blant annet Gubrium og Holstein har gjort intervjuet i seg selv til gjenstand for forskning. Det kvalitative intervjuet ble gjennom blant annet de kvantitative analysene til Gallup og ledende figurer som Lazarfield skjøvet noe til side og hardt kritisert som uvitenskapelig.

Innen det naturalistiske paradigmet har det kvalitative intervjuet hatt en særstilling. Naturalismen er på mange måter grunnstammen innen kvalitativ forskning som alle andre paradigmer må sees i lys av, og er fortsatt dominerende. Innen dette paradigmet mener man at det er mulig å hente ut objektive og nøytrale fakta om den sosiale verden. Det er her Gubrium og Holstein sier at man ser på informantene som "skuter lastet med svar". Man ønsker å få tak i "uberørte data", som det refereres til i Ryen. Naturalismen har en anerkjennelse av at ulike mennesker ser den sosiale verden fra sitt perspektiv, og at det derfor er et mangfold av perspektiver, men man mener det er mulig å få tilgang til den enkelte persons perspektiv. Dette synet anser man for å være ganske konsistent over tid og på tvers av kontekst.

Intervjuet blir derfor brukt til å stille spørsmålet "hva?". Man ønsker å få tilgang til respondentens syn på et spesielt tema, og man er derfor naturlig nok interessert i å høre hva personen svarer. Målet for forskeren er derfor å i størst mulig grad å klare å lesse av dette skipet med svar uten å kontaminere datene. Forskerens rolle og intervjuets form blir derfor viktig for å kunne få til dette til. I Ryen refereres det til et utsagn om at teknikk ikke er alt, men nesten alt.

På bakgrunn av dette finnes det en mengde råd og veiledninger for hvordan et slikt intervju bør gjennomføres. De fleste forskere vil være enige om at intervjuer bør gjennomføres med en slags intervjuform av mer eller mindre strukturert form. Vi kjenner fast struktur fra kvantitative intervjuer der målet er å kunne sammenligne svarene. På samme måte vil en fast struktur være tjenlig i kvalitative studier som for eksempel søker å sammenligne funn på tvers av institusjoner. Løs struktur er vanlig i etnometodologi, noe vi blant annet finner i eksempelet som er i denne oppgaven.

Forskeren må innen naturalismen passe på sin framtoning for å best mulig hente ut data fra respondentene, og McCracken gir en utførlig guide for hvordan å gjennomføre intervjuet. Det handler om å etablere tillit, og Ryen lister opp mange råd som kan sammenfattes som generell dannelse. Spørsmålene man stiller må være åpne og frie fra ladete begreper. Jacobsson diskuterer at åpne spørsmål kan være av ulik grad av åpenhet. Man kan spørre om hvordan arbeidsmiljøet er, eller hvordan en typisk arbeidsdag er.

Analysen

Har forskeren gjort det han skal, sitter han da igjen med en mengde svar. Dette representerer altså i stor grad

respondentens versjon av sin sosiale virkelighet. Så er oppgaven å studere disse svarene og sette dem i en sammenheng, å analysere og teoretisere.

I kvantitativ forskning har man brukt begrepene validitet og reliabilitet for å vurdere forskningens troverdighet og kvalitet. Validitet handler om man har målt det man ønsket å måle, mens reliabilitet handler om hvor godt man har målt det man ønsker å måle (Jakobsson). Dette er prinsipper som bestridde om skal gjelde for kvalitativ forskning også, og mange mener man må omdefinere eller erstatte begrepene.

Analysens validitet handler om at de konklusjonene man trekker i si samsvar med materialet man har. Jakobsson omtaler kvalitativ forskning som et håndverk, og at man vil kunne kjenne igjen et godt håndverk når man ser det.

Eksempel: Mahids inkonsistens

Det er vanskelig å bruke eksempelet som medfølger for å gjøre en naturalistisk analyse. Det er åpenbart at dette ikke er et intervju som innebærer en fast struktur, det framstår vel strengt tatt mer en samtale mellom venner og bekjente. Selv om det er en forsker og en informant, skinner det igjennom at det er gjort innen et annet paradigme. For en naturalistisk forsker ville det være vanskelig å hente ut valide data gjennom dette empiriske grunnlaget.

Skal vi likevel gjøre et forsøk, viser eksempelet noe av utfordringen til positivismen. En god analyse handler også om kildekritikk, at man kan spørre om kildene er troverdige (Østbye m. fl.)? Jeg nevnte tidligere at man mente at man gjennom intervjuet kunne få tilgang til respondentens erfaringsverden, og at disse er ganske konsistente over tid. I eksempelet, forteller Mahid om at han skal ut på en reise i utdrag 1.

03 Mahid: (laughing) Just wanted to tell you that I am going to [1st country] tomorrow, and then to [2nd country].

I utdrag to sier han at han ikke vet når han skal dra, mens han i utdrag tre forteller at han ikke skal dra, før han i utdrag fire sier at han ikke dro.

45 M: Oh, I am sitting back home trying to sort out some bills.

Fra et naturalistisk perspektiv ville dette være utfordrende data å studere. Målet for forskning skal være få tak i sanne data, men i dette tilfellet henger ikke historiene sammen. Ryen skriver i sin artikkel at fra et slikt perspektiv ville Mahid være en problematisk kilde å samarbeide med, da han ikke er troverdig.

Rapley beskriver hvordan man bør gå fram for analyse innen ulike paradigmer. Han viser til ulike begreper og noen ulikheter mellom når man skal kategorisere og egenskapene man må inkludere i sine notater. Samtidig påpeker han at den grunnleggende analytiske bevegelsen er den samme på tvers av paradigmene. Det handler om å jobbe grundig med det empiriske materialet man har, og foreta en grundig vurdering av hva dataene forteller en. Man finleser transkripsjoner, koder, kategoriserer, reflekterer og analyserer.

Ut fra en slik tankegang er det nok mulig for naturalister å stille spørsmål til det materialet man har. Samtidig må vi anerkjenne at "hva"-spørsmålet ikke vil være spesielt fruktbart i møte med denne empirien.

Kritikk

Kvale peker på at det naturalistiske intervjuet møter kritikk fra både folk som slutter seg til kvalitativ metode og dem som står utenfor. Vi har allerede referert til Poppers krav til vitenskap, og blant annet intersubjektivitet er et krav. For mange kvalitative intervju vil dette være utfordrende, fordi i mange tilfeller avhenger svarene man får ut fra hvem som stiller spørsmålet eller i hvilken kontekst spørsmålene blir stilt.

En annen utfordring er knyttet til muligheten for generalisering. Er det mulig å si noe om noe større ut fra det lille området man har studert? Kritikken mot slik forskning er dermed at den er ubetydelig. Dette går derimot inn i diskusjonen fra forrige oppgave om ideografisk kontra nomotetisk forskning.

En annen kritikk mot slike intervjuer er at de har slagside, eller på engelsk er biased. Det betyr at de er så preget av forskerens blick og perspektiver, eller til og med respondentens perspektiver at det blir en skjev framstilling. For å møte en slik kritikk og sikre bedre validitet, er det å ta opp intervjuene en mulighet. På den måten vil man kunne være mer nøyaktig og eventuelt gjøre rede for steder i intervjuet hvor dette ble et problem.

Gubrium og Holstein mener naturalistene overser at alle intervjuer er *aktive*. Med det mener de at konteksten er

med på å forme det som skjer i intervjuet. Dette knytter an til sosial konstruktivisme, som ser på at verden eksisterer gjennom språket, og at meningsskapingen er situert. De trekker blant annet på tankegods fra Foucault, som mener at mening finnes i diskurs, og at hvordan vi snakker er preget av maktforhold i samfunnet. Enhver samtale er derfor verken forutbestemt eller helt unik, fordi det skapes i situasjonen, men bygger på det nettet av forståelse som ligger i kulturen (ref. Gertz).

På bakgrunn av denne aktive formen som intervjuet er, må man derfor ta inn over seg at konteksten vil prege meningene som ytres. Det er en felles konstruksjon som skjer i øyeblikket mer enn en utgraving av stabil sannhet.

Miller og Glassner prøver å plassere seg mellom et positivistisk og konstruktivistisk ståsted og skriver at det er mulig å hente ut svar på "hva" samtidig som man er bevisst på spørsmål knyttet til at konteksten er avgjørende for meningen som blir skapt. Plattformen de bygger er nyttig, men er neppe egnet til å svare på de grunnleggende epistemologiske utfordringene som konstruktivismen har reist.

For å styrke sine analyser, diskuterer Seale bruken av svak eller sterk medlemsvalidering. Dette handler om å presentere deler eller hele forskningen til respondentene og få dem til å vurdere om det er samsvar med deres opplevelse. Kritikkk mot dette kommer fra forskjellig hold, men i Ryen hevdes det blant annet medlemsvalidering er mange gode ting, men ikke validering. Da kan man nesten heller snakke om at det er en form for triangulering.

Denzin innførte begrepet triangulering i kvalitativ forskning. Østbye m.fl. refererer til fire typer triangulering, teoretisk triangulering, metodetriangulering, datatriangulering og forskertriangulering. Mange regner det som en måte å styrke validiteten i sin analyse på. Ut fra et naturalistisk perspektiv vil man ved å kombinere metoder kunne få en mer presis forståelse av det man undersøker, mens andre avfeier dette og sier det bare kan gi større tilfang av data.

Etnometodologi

Gubrium og Holstein nevner fire av paradigmene som lever side om side i dag. Naturalismen, etnometodologi, emosjonalisme og postmodernisme. Anne Ryen har selv plassert seg innenfor etnometodologien. Dette er en retning som vektlegger "hvordan" mer enn "hva". De bygger på sosialkonstruktivisme, og anerkjenner at vi alltid skaper mening sammen i våre interaksjoner. Et intervju vil ikke være vesensforskjellig fra andre sosiale settinger, og vi tilpasser våre fortellinger til den konteksten vi er i.

Etnometodologer foretrekker "naturlige data". Dette er materiale som ikke er forskerframstilt. Observasjon er derfor en sentral metode for etnometodologer, hvor deltakende observasjon i kombinasjon med intervjuer er særlig utbredt. Å gjøre video- eller lydopptak på et venterom for å se hva som skjer er derfor å foretrekke framfor å intervju folk om deres erfaringer fra venterom.

Forskeren søker å åpne immersjon, eller fordypelse i det man studerer. Lincoln og Cuba forkaster de tradisjonelle begrepene validitet og reliabilitet, men mener troverdigheten til slike studier kan styrkes ved langvarig tilstedeværelse i en setting. På den måten kommer man på innsiden av det man studerer. Begrepene on-stage og off-stage er her relevante. Forskerne peker på at de versjonene man får i et intervju kan være "offentlige" versjoner, mens man gjennom et langvarig tillitsbyggende forhold kommer til de mer personlige fortellingene. Innen etnometodologi vil man likevel ikke si at man da får tak i "sannheten", da man forkaster det som et objektivt begrep.

Med tanke på intervju tildeler etnometodologer nye bedreper til de involverte. Når man er opptatt av at intervjuene er aktive, kan vi ikke snakke om respondent og intervjuer, men vi må snakke om deltakere. For slike forskere vil et intervju være av interesse, men man må se på mer enn det som deltakerne sier. Ryen, Silverman, Gubrium og Holstein med flere vil derfor se på hvordan man sammen konstruerer virkeligheten.

Intervju skjer derfor også som åpne eller ustrukturerte intervju. Gjennom deltakende observasjon kan man fange opp situasjoner og konstruksjoner av mening som er av interesse. Det ligger nær hjertet av kvalitativ metode som Rapley beskriver, hvor man kommer i dybden, detaljene og det unike.

Analyse

Når man kommer til analysen av intervjudata, vil etnometodologer derfor ikke bare se på svarene som er gitt. I analysen vil man derfor prøve å presentere konteksten for det som blir sagt. Ikke bare svarene fra informanten blir gjengitt, men også forskerens bidrag. Dette reflekterer synet på at det er i samspillet at mening skapes, og man søker å fange hvordan denne meningsskapingen skjer. En god analyse vil inkludere elementer som stillhet, spesielle ting som skjer og konteksten for det som skjer.

En god etnometodologisk analyse holder seg nær til empirien. Man lar analysen, som Rapley og Wästerfors oppfordrer til, bli drevet fram av materialet man har. Ryen skriver at man i materialet må se etter spesielle trekk i stoffet, for eksempel likheter og ulikheter, gjentakelser og det unike og etablere koder på bakgrunn av dette.

Eksempel: Mahids briljans

I Anne Ryens gjennomgang av det som spiller seg ut i eksempelet, framholder hun hvordan etnometodologer ser på samspillet mellom forsker og informant og søker å forstå hvordan meningsskapingen skjer. Utdrag 2 og 3 er for henne spesielt interessante tilfeller.

Extract 2

12 Anne: When are you leaving tomorrow?

13 Mahid: Don't know yet.

14 Anne: You are leaving tomorrow and you don't know?

15 Mahid: I am picking up the ticket tomorrow morning.

16 Anne: ((laughing))

After 5 minutes:

Extract 3

34 A : When are you leaving tomorrow?

35 M : Oh, I am tired. My leg is bad, my head is hurting and I am exhausted. I think I will just stay here.

36 A : Wise. Don't exhaust yourself.

37 M : No, I am tired.

I sin artikkel sier Ryen at hun i utdrag 2 ble spesielt bedt om å ringe tilbake fem minutter senere. Da får vi presentert (utdrag 3) en helt annen versjon av historien enn den vi får i utdrag 2. Ryen slutter ut fra disse samtalene at Mahid var sammen med noen andre under utdrag 2. På bakgrunn av tillit som de to har bygget over tid, deler derfor Mahid i utdrag 3 en mer personlig versjon av sin historie når det bare er de to som hører på. Utdrag to er derfor ikke å anse som løgn, men som sosialt kompetent oppførsel av en forretningsmann som har et ytre å ivareta.

Samtidig som dette skjer reflekterer også Ryen over hvordan hennes forhold til Mahid og hans tillit til henne preger denne kommunikasjonen. Det er på bakgrunn av hans forståelse av henne som medspiller som gjør at han velger å ringe til henne i Norge mens det er noen andre som hører på.

Denne gjengivelsen av analysen er selvsagt forenklet, men viser noe av tankegangen bak etnometodologisk analyse. Det er en refleksjon over forskerens rolle i meningsskapingen, og inkluderer hele kommunikasjonen.

Etnografisk forskning egner seg også godt for å gjøre en iterativ analyse, noe Rapley oppfordrer til i all kvalitativ forskning. Dette foregår ved at man henter empiri og utvikler kategorier og analytiske begreper, før man tar disse tilbake til felten og prøver dem ut. Når man går tilbake til analysen bearbeider man det analytiske apparatet før man igjen vender til felten.

Kritikk

Den store kritikken mot forskning som Ryens samtale med Mahid er at den er svært ideografisk. Med mer direkte språk vil man kunne stille spørsmål om hvor betydningsfull en slik analyse kan være. Det vil være opp til forskningen selv å kunne løfte det opp på et nivå hvor det blir relevant og hvor analysene har en styrke til å stå i mot slik kritikk.

Habermas vektla blant annet at samfunnsvitenskapelig forskning har en iboende politisk karakter, og at forskningen måtte bevisstgjøre seg dette og jobbe aktivt for å bekjempe maktmisbruk. Andre emansipatoriske retninger som feminisme vil også si at forskningen må ha en resultatorientering. Hammersly på sin side hamrer løs på slike tilnærminger og løfter fram at det er allmennhetens interesse som må være sentral uten å ha slagside for en ideologisk kamp.

Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan man kan analysere intervjuer innen naturalisme og etnometodologi. Det er ikke helt slik som Wästerfors sier at man bare kan se på materialet og la empirien styre blikket. Blikket er allerede til en stor grad styrt av de perspektivene man som forsker ser på stoffet med. Selv om dette vil være en

kritikk mot kvalitativ forskning, er det også noe av slike studiers fortrinn. Det gir en bredde i fortolkninger av samfunnet rundt oss, og er i tråd med Peräkyläs definisjon av samfunnsforskningens hensikt i å gi kvalifiserte beskrivelser av samfunnet. Kritikken som reises mot de ulike paradigmenes vil være med på å skjerpe blikket og gi det Jakobsson kaller "metodisk bevissthet", slik at man kan gi troverdige fortolkninger av samfunnet.

Besvart.

i ME-416, tekst til oppgave 2

Her er et sitat fra pensumartikkelen Ryen, A. (2008) "Trust in Cross-Cultural Research. The Puzzle of Epistemology, Research Ethics and Context", *Qualitative Social Work*, Vol.7(4):448-465:

Extract 1

03 Mahid: (laughing) Just wanted to tell you that I am going to [1st country] tomorrow, and then to [2nd country].

04 Anne: without me? What a pity!

05 Mahid: without you. George is there, and I need to talk to him.

I will call you from [3rd country]. You have

06 my number in [1st country]

...

Extract 2

12 Anne: When are you leaving tomorrow?

13 Mahid: Don't know yet.

14 Anne: You are leaving tomorrow and you don't know?

15 Mahid: I am picking up the ticket tomorrow morning.

16 Anne: ((laughing))

After 5 minutes:

Extract 3

34 A : When are you leaving tomorrow?

35 M : Oh, I am tired. My leg is bad, my head is hurting and I am exhausted. I think I will just stay here.

36 A : Wise. Don't exhaust yourself.

37 M : No, I am tired.

Next morning on my way to a board meeting downtown, I call Mahid

Extract 4:

...

44. A: What are you doing?

45 M: Oh, I am sitting back home trying to sort out some bills.